

MÅNADENS SJUKDOM

SVANSBITNING

Svansbitning är en beteendestörning som innebär att en gris suger eller biter på en annan gris' svans. Beteendet kan uppstå plötsligt eller ske under en längre tidsperiod, och kan drabba en gris i en box, merparten av grisarna i boxen, eller flera grisar i flera boxar. Skadan som uppstår kan variera från en liten blödning ytterst på svanstippen till att hela svansen saknas.

Alla sårskador kan bli infekterade. Infektionen orsakas framförallt av bakterier som normalt finns på grisens hud. Flera av dessa bakterier är *opportunist*, det vill säga att de bara orsakar skada om vävnadens motståndskraft på något sätt är nedsatt. Flera av bakterierna har en utpräglad förmåga att orsaka bölder. Om en stor del av svansen är skadad, ökar risken för att en infektion kan spridas längs ryggraden eller via lymfkärnen och en komplikation till en grav svansbitning är, att grisen utvecklar en böld i dessa regioner. Om en böld i ryggraden växer i omfång kan den orsaka tryck och grisen utvecklar en bakdels-förlamning. Även grisar med avläkt svansbitning kan ha bölder vilka medför förluster och extra kostnader i samband med slakt. Om kroppen inte klarar av att kapsla in infektionen i en böld, kan infektionen spridas och ge upphov till blodförgiftning, och grisen kan dö.

Svansbitning är en *multifaktoriell* sjukdom, det vill säga kan bero på flera olika orsaker. Vissa miljö-faktorer kan inverka negativt, till exempel buller. Enligt lagstiftningen får djur endast tillfälligtvis utsättas för mekaniskt buller över 65 dBA. Undantag är vid forcerad ventilation vid varm väderlek, om ljudnivån inte överstiger 75 dBA. I gamla stallar med dåliga fläktar sågs ibland svansbitning i boxarna närmast fläktarna, men detta är numera ovanligt. Överbeläggning utgör en stressfaktor, framförallt om ät-utrymmet är begränsat. Tillräckligt med foder är mycket viktigt för grisens välbefinnande och förr sågs ibland ett samband mellan restriktiv fodergiva i slutet av uppfödningen, och svansbitning. Vi har tidigare visat att vissa besättningar kan minska förekomsten genom att öka antalet utfodringstillfällen per dag. Torftiga miljöer utan sysselsättning för djuren kan ge upphov till svansbitning och det är viktigt, att grisarna har tillgång till exempelvis halm. Det finns också individuella skillnader, och grisar som svansbiter är ofta storleksmässigt mindre och mer aktiva än övriga grisar i boxen. Vissa anser också, att beteendet är vanligare hos gyltor. Arv anses ha betydelse och man har sett ett samband med avel för låg fettansättning. I många länder anses det vara nödvändigt att kupera svansarna för att undvika svansbitning, men trots detta är förekomsten ofta högre än i Sverige, där vi sedan länge har slutat med kupering.

Om svansbitning uppstår, måste skadan skyddas, antingen genom att den bitna eller den bitande grisen isoleras, eller genom att svansen smörjs in med något som smakar illa för andra grisar. Är svansen kraftigt skadad bör grisen penicillin-behandlas för att förhindra uppkomst av bölder. Förebyggande åtgärder innefattar att identifiera och åtgärda tänkbara, predisponerande faktorer.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se